

การพัฒนาแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูที่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Development of Cooperating Teachers' Social Support Scale for Student Teachers' Professional Teaching Practice

สร้อยญา จันทรัฐสกุล และคณะ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูที่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาครูชั้นปีที่ ๕ ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูครั้งแรกในภาคต้น ปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๒,๐๗๐ คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินมาตรฐานค่า ๕ ระดับ มี ๔ มิติ จำนวน ๒๐ ข้อ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา อำนาจจำแนก ความเที่ยง ความตรงเชิงโครงสร้าง และความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมระหว่างเพศ สาขาวิชา และสถาบันด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้ ๑) แบบประเมินที่พัฒนาขึ้นเป็นมาตรฐานค่า ๕ ระดับ จำนวน ๒๐ ข้อ ๒) ผลการตรวจสอบคุณภาพ พบว่า (๑) ความตรงเชิงเนื้อหา มีค่า IOC เท่ากับ ๐.๐๐ ทุกข้อ (๒) การตรวจสอบอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้การทดสอบที (t-test) สามารถจำแนกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกข้อ (๓) แบบประเมินมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๖๖ และมีค่าความเที่ยงขององค์ประกอบย่อยอยู่ระหว่าง ๐.๔๕๕-๐.๙๔๐ (๔) แบบประเมินมีความตรงเชิงโครงสร้าง (๕) โมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมมีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบองค์ประกอบของนักศึกษาที่มีเพศ สาขาวิชา และสถาบันที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม/ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัด

Abstract

The purposes of this research were to develop and to validate the cooperating teachers' social support scale for student teachers' professional teaching practice. Samples consisted of 2,070 fifth year student teachers who had practiced in professional teaching.

The developed 5-pointed Likert scale measuring the cooperating teachers' social support consisted of 4 dimensions and 20 items. Data were analyzed by content validity, item discriminating power, reliability, construct validity and measurement invariance testing employing by Computer program.

The research findings were: 1) The cooperating teachers' social support scale was a 5-pointed Likert scale and consisted of 4 dimensions and 20 items. 2) The quality of cooperating teachers' social support scale were as follows: (1) The developed scale had a content validity as measured by IOC index at 1.00. (2) The item discrimination of the high and low score groups using t-test was statistically significant at .01. (3) The reliability (α) of cooperating teachers' social support scale was 0.966. The reliability of 4 sub-tests ranged from 0.855 to 0.940. (4) The scale had construct validity. (5) The factor form invariance between sex, major and university of student teachers.

KEYWORDS: SOCIAL SUPPORT SCALE/MEASUREMENT INVARIANCE

บทนำ

หัวใจสำคัญประการหนึ่งของการผลิตครู คือ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษาครู อันเป็นการที่นักศึกษาออกไปฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพโดยใช้เวลาต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเรียนรู้ฝึกฝน และทำความเข้าใจในงานครูจนเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมเพียงพอที่จะประกอบอาชีพครูต่อไปในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หรือศึกษาศาสตรบัณฑิตในปัจจุบันเป็นหลักสูตร ๕ ปี ได้กำหนดให้นักศึกษาครูทุกคนต้องผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นเวลาอย่างน้อย ๑ ปี ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาจะต้องปฏิบัติงานครูทั้งหมดเสมือนเป็นครูประจำการคนหนึ่งภายใต้การดูแลของครูพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นบุคลากรประจำโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูครูพี่เลี้ยงจึงถือได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักศึกษาตลอด

ช่วงเวลาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดังนั้น นักศึกษาจะมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูหรือไม่ครูพี่เลี้ยงจึงมีส่วนสำคัญ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๓; มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๔) ด้วยเหตุนี้ การให้การสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยงระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง

ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยงสามารถให้การสนับสนุนทางสังคมแก่นักศึกษาทั้งการให้ความรัก ความห่วงใยการดูแลเอาใจใส่ ความไว้วางใจ การยอมรับนับถือ และรับฟังความรู้สึกจากครูพี่เลี้ยงการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ข้อมูลข่าวสารที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ การให้ข้อมูลย้อนกลับจากครูพี่เลี้ยงในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นรวมถึงการให้ความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนในด้านอุปกรณ์/สื่อการสอนต่างๆ การให้ความร่วมมือและอุทิศเวลาให้แก่นักศึกษา จากที่กล่าวมาแล้วนั้นสามารถแบ่งการสนับสนุนทางสังคมได้ ๔ ด้าน

คือ (๑) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (emotional support) (๒) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (informational support) (๓) การสนับสนุนด้านการประเมิน (appraisal support) และ (๔) การสนับสนุนด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงิน (instrumental support) House (อ้างถึงใน Tardy, 1985 และ Cooke et al., 1988)

แม้ว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยงจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมถึงส่งผลต่อสุขภาวะทางจิต หรือความวิตกกังวลของนักศึกษา (นันท์นิ ศุภมงคล, ๒๕๔๗) แต่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังไม่มีแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้ นักศึกษาครูสามารถประเมินการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยงด้วยแบบประเมินที่มีคุณภาพ เพื่อให้ได้สารสนเทศย้อนกลับอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง หรือเพิ่มเติมการให้การสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยงระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้อย่างทันถ่วงที และเป็นไปตามหลักทฤษฎี ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นทั้งในด้านความตรงเชิงเนื้อหาความเที่ยง อำนาจจำแนก ความตรงเชิงโครงสร้าง รวมถึงตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมระหว่างเพศ สาขาวิชา และสถาบันของนักศึกษาเพื่อยืนยันคุณภาพของแบบประเมินที่พัฒนาขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

๒. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้นดังนี้

๒.๑ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

๒.๒ การตรวจสอบอำนาจจำแนกรายข้อระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

๒.๓ การตรวจสอบความเที่ยง

๒.๔ การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

๒.๕ การตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมระหว่างเพศ สาขาวิชา และสถาบันของนักศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม ตามแนวคิดของ House (อ้างถึงใน Tardy, 1985) แบ่งการสนับสนุนออกเป็น ๔ ด้าน คือ (๑) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (๒) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (๓) การสนับสนุนด้านการประเมิน และ (๔) การสนับสนุนด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงิน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมตามที่มีผู้เสนอไว้ เช่น ของ House (อ้างถึงใน Tardy, 1985) และ Brown (1986) ได้แบ่งการสนับสนุนออกเป็น ๔ ด้านคือด้านอารมณ์ ด้านข้อมูล

ข่าวสาร ด้านการประเมิน และ ด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงิน ในขณะที่ Nevid (อ้างถึงใน พรพิมล วรวิทย์พุทธพงศ์ และ สงคราม เชาว์นิลศิลป์, ๒๕๔๙) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงิน การได้รับการสะท้อนกลับและการเข้าสมาคม ทั้งนี้การสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต (Eker, Arkar & Yaldiz, 2000) จึงเป็นสาเหตุให้แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมโดยส่วนใหญ่ประเมินตามการรับรู้ของผู้ป่วยที่ได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลต่างๆ เช่น Multidimensional Scale of Perceived Social Support ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย Zimet et al. (1990) หรือ Medical Outcomes Study (MOS) Social Support Survey พัฒนาขึ้นโดย Sherbourne and Stewart (1991) เป็นต้น ซึ่งภายหลังได้มีการนำมาตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตมิติกับกลุ่มคนปกติ

สำหรับแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมที่พัฒนาเพื่อใช้กับนักศึกษา เช่น นันทินี ศุภมณฑล (๒๕๔๗) ได้พัฒนาแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน และอาจารย์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีตามแนวคิดของ Brown (1986) ในขณะที่ ประณต เค้านิม (๒๕๔๙) ได้พัฒนาแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน และมหาวิทยาลัยตามแนวคิดของ Bernard and Krupat (1994) ประกอบด้วย ๕ มิติ คือ ด้านอารมณ์ ด้านคุณค่า ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านวัตถุสิ่งของและบริการ และด้านเครือข่ายสังคม ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมที่มีผู้เสนอไว้มีความคล้ายคลึงกันแต่มีความแตกต่างกันในบางมิติ ซึ่งในการวิจัย

ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดของ House (อ้างถึงใน Tardy, 1985) ในการพัฒนาแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมเนื่องจากทั้ง ๔ มิติ มีความสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของครูที่เลี้ยงในการให้การสนับสนุนแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

วิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบประเมิน

ระยะที่ ๑ การทดลองใช้เครื่องมือเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านอำนาจจำแนกและความเที่ยง

ผู้วิจัยนำแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมไปทดลองใช้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ ๕ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวน ๑๕๕ คน เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและค่าความเที่ยง

ระยะที่ ๒ การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงโครงสร้างและความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ ๕ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หรือศึกษาศาสตรบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับ และมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูครั้งแรกในภาคต้น ปีการศึกษา ๒๕๕๔ โดยเป็นนักศึกษาสาขาวิชาเอกปฐมวัย ประถมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ซึ่งได้มาจากการสุ่มมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาคมาจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนมหาวิทยาลัยที่มีอยู่ในแต่ละภูมิภาคด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายและเลือกศึกษากับสาขาวิชาที่เป็นกลุ่ม

เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ๗ สาขาวิชา ผลการเก็บข้อมูลได้มหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น ๑๔ แห่ง นักศึกษา ๒,๓๖๗ คน ทั้งนี้ ผลการเก็บข้อมูลได้รับแบบประเมินกลับคืนจากนักศึกษาจำนวน ๒,๐๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๔๕

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นมาตรประมาณค่า ๕ ระดับวัดใน ๔ มิติ มิติละ ๕ ข้อ รวมมีข้อคำถามจำนวน ๒๐ ข้อ

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม

๑. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งการสนับสนุนทางสังคม การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และบทบาทหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

๒. การสร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม

๓. การจัดทำร่างแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมตามแนวคิดของ House (อ้างถึงใน Tardy, 1985)

๔. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

๕. การทดลองใช้เครื่องมือตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านอำนาจจำแนกด้วยการทดสอบที (t-test) ระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำและความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (measure of internal consistency)

๖. ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

๗. ตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมระหว่างเพศ สาขาวิชา และสถาบัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน และตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินด้านอำนาจจำแนกด้วยการทดสอบที (t-test) ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดด้วยโปรแกรม Mplus 7

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่สำคัญสำหรับตอบวัตถุประสงค์วิจัย มีดังต่อไปนี้

๑. การพัฒนาแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมมีผลการวิจัยดังนี้

๑.๑ การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนด้านต่างๆ ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากครูพี่เลี้ยง ทั้งในด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนด้านการประเมิน และการสนับสนุนด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงิน

๑) การสนับสนุนด้านอารมณ์ หมายถึง การที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้รับความรัก ความห่วงใยการดูแลเอาใจใส่

ความไว้วางใจ การยอมรับนับถือ และรับฟังความรู้สึกจากครูที่เลี้ยง

๒) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้รับคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ รวมถึงข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากครูที่เลี้ยง

๓) การสนับสนุนด้านการประเมิน หมายถึง การที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้รับข้อมูลย้อนกลับจากครูที่เลี้ยง เพื่อนำไปประเมินตนเอง เป็นการรับรองทำให้เกิดความมั่นใจ และเป็นประโยชน์ต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากครูที่เลี้ยง

๔) การสนับสนุนด้านสิ่งของแรงงาน และการเงิน หมายถึง การที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนในด้านอุปกรณ์/สื่อการสอนต่างๆ การให้ความร่วมมือ เวลา และการเงินจากครูที่เลี้ยง

๑.๒ ผู้วิจัยนำนิยามปฏิบัติการที่กำหนดขึ้นมาสร่างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัด (table of specification) และจัดทำร่างแบบสอบถาม องค์ประกอบย่อยละ ๕ ข้อ รวมมีข้อคำถาม ๒๐ ข้อ นำร่างแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ ๒ ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และขอคำแนะนำเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

๒. ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม มีผลการวิจัยดังนี้

๒.๑ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity)

ผู้วิจัยนำแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๖ ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (IOC: index of item objective congruence) พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ ๑.๐๐

๒.๒ การตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและค่าความเที่ยง

ผู้วิจัยนำแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมไปทดลองใช้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ ๕ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวน ๑๕๕ คน เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและค่าความเที่ยงดังนี้

๒.๒.๑ การตรวจสอบอำนาจจำแนก รายชื่อโดยใช้การทดสอบที (t-test) ระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ พบว่า ข้อคำถามสามารถจำแนกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกข้อ

๒.๒.๒ การตรวจสอบค่าความเที่ยง แบบความสอดคล้องภายใน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๖๖ โดยมีค่าความเที่ยงขององค์ประกอบย่อยอยู่ระหว่าง ๐.๘๕๕-๐.๙๔๐ รายละเอียดดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ผลการตรวจสอบอำนาจจำแนกและความเที่ยง

องค์ประกอบ	อำนาจจำแนก (t)	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา	
		กลุ่มทดลองใช้ (n= 155)	กลุ่มตัวอย่าง (n=2,070)
การสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยง (รวมทั้งฉบับ)	8.84-12.97	0.966	0.963
๑. การสนับสนุนด้านอารมณ์	8.84-12.97	0.910	0.899
๒. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร	9.00-11.76	0.940	0.904
๓. การสนับสนุนด้านการประเมิน	11.59-12.96	0.919	0.905
๔. การสนับสนุนด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงิน	8.85-11.42	0.855	0.856

๒.๓ การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ จำนวน ๒,๐๗๐ คน เพื่อใช้ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างมีรายละเอียด ดังนี้

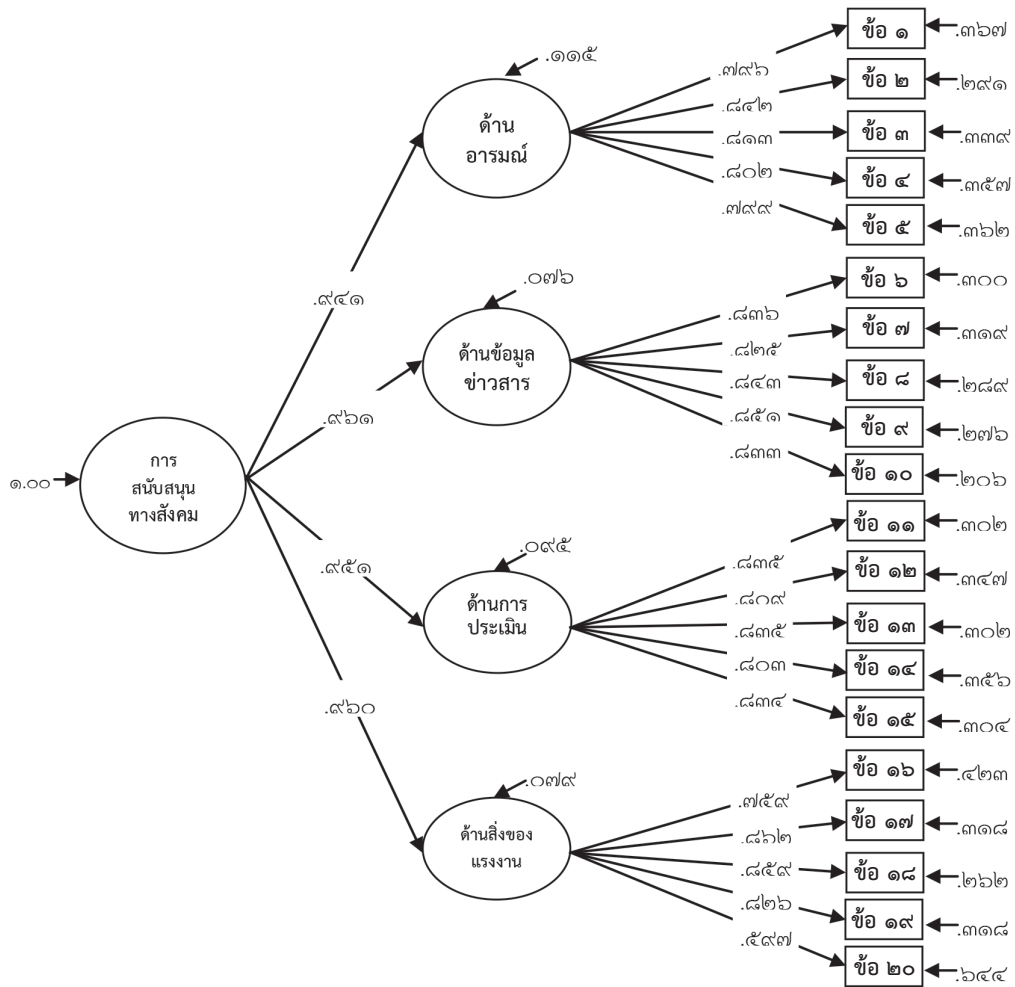
ผลการทดสอบค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity พบว่า $\chi^2 = 21606.364$ (df =66, p=.000) ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ ๑ (KMO=0.870) แสดงให้เห็นว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ และมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างได้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรม Mplus พบว่าโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยงมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จาก $\chi^2=155.191$, df=129, p=0.0579, CFI = 0.999, TLI = 0.998, RMSEA = 0.010, SRMR = 0.011, และ $\chi^2/df = 1.203$ ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β) ของตัวแปรสังเกตได้หรือข้อคำถามแต่ละข้ออยู่ระหว่าง ๐.๕๙๗-๐.๘๕๙ ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำถึงสูง (R^2 อยู่ระหว่าง ๐.๓๕๖ ถึง ๐.๙๒๔) สำหรับค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β) ขององค์ประกอบย่อยพบว่า องค์ประกอบด้านข้อมูลข่าวสารมีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ($\beta = 0.961$) รองลงมาคือ ด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงิน ($\beta = 0.960$) ด้านการประเมิน ($\beta = 0.951$) และด้านอารมณ์ ($\beta = 0.941$) และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์อยู่ในระดับสูง (R^2 อยู่ระหว่าง ๐.๙๔๑-๐.๙๖๑) รายละเอียดดังตารางที่ ๒ และภาพที่ ๑

ตารางที่ ๒ ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม

องค์ประกอบ	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ			β	FS	R ²
	b	SE	t			
การสนับสนุนด้านอารมณ์	1.000	(-)	(-)	0.941	-	0.885
๑. ให้ความรัก ความห่วงใย และดูแลเอาใจใส่ฉันเป็นอย่างดี	0.811**	0.024	33.196	0.796	0.114	0.633
๒. ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และให้กำลังใจฉันอยู่เสมอ	0.932**	0.025	37.992	0.842	0.172	0.709
๓. มอบความไว้วางใจ ให้การยอมรับและให้เกียรติฉัน	0.844**	0.024	34.692	0.813	0.173	0.661
๔. คอยรับฟังและแสดงความเห็นใจ เมื่อฉันปรึกษาระบายความไม่สบายใจ	0.970**	0.023	42.591	0.802	0.097	0.643
๕. เป็นบุคคลที่ฉันรู้สึกอบอุ่น ไว้วางใจ สามารถแบ่งปันความทุกข์และสุขกับฉันได้	1.000	(-)	(-)	0.799	0.109	0.638
การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร	0.938**	0.026	36.136	0.961	-	0.924
๖. ให้คำแนะนำ/ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	0.963**	0.027	36.066	0.836	0.165	0.700
๗. ถ่ายทอด/แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเทคนิคต่างๆ ในการปฏิบัติงานครูให้แก่ฉัน	0.979**	0.024	41.045	0.825	0.117	0.681
๘. ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	0.988**	0.023	42.786	0.843	0.117	0.711
๙. เสนอแนวทางแก้ไขเมื่อฉันประสบปัญหาต่างๆ ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	1.000	(-)	(-)	0.851	0.167	0.724
๑๐. ให้คำแนะนำเมื่อฉันทำงานผิดพลาด	0.981**	0.025	39.965	0.833	0.138	0.694
การสนับสนุนด้านการประเมิน	0.942**	0.026	36.136	0.951	-	0.905
๑๑. ให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานครูแก่ฉัน	0.956**	0.026	37.259	0.835	0.164	0.698
๑๒. ชี้ให้เห็นว่า ฉันปฏิบัติงานครูได้ดีเพียงใด	0.967**	0.022	44.508	0.809	0.088	0.655
๑๓. ให้ข้อมูลย้อนกลับที่ทำให้ฉันเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานครูของฉัน	1.000	(-)	(-)	0.835	0.122	0.698
๑๔. ชี้ให้เห็นจุดเด่น/จุดด้อยในการปฏิบัติงานครูของฉัน	0.959**	0.025	39.027	0.803	0.098	0.644
๑๕. ให้คำชี้แจงเพื่อช่วยในการแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานครูของฉัน	0.973**	0.024	41.057	0.834	0.141	0.696
การสนับสนุนด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงิน	0.981**	0.026	37.326	0.960	-	0.921
๑๖. แบ่งปัน/จัดหาวัสดุปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น เอกสารตำรา คู่มือ อุปกรณ์ สื่อการสอน เป็นต้น	0.925**	0.029	32.214	0.759	0.088	0.577
๑๗. ให้ความช่วยเหลือเมื่อฉันต้องการหรือร้องขอ	0.942**	0.024	39.748	0.826	0.136	0.682
๑๘. ให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	0.962**	0.022	43.979	0.859	0.182	0.738
๑๙. อุทิศ/มอบเวลาให้ฉันอย่างเต็มที่ เช่น เวลาในการให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น	1.000	(-)	(-)	0.826	0.145	0.682
๒๐. พร้อมให้ความช่วยเหลือ หากฉันมีปัญหาด้านการเงิน	0.903**	0.028	31.766	0.597	0.026	0.356

$\chi^2=155.191$, $df=129$, $p=0.0579$, $\chi^2/df = 1.203$, CFI = 0.999, TLI = 0.998, RMSEA = 0.010, SRMR = 0.011
หมายเหตุ *p <.05; **p <.01

ภาพที่ ๑ โมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครูที่เลี้ยง

๒.๔ การตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม

การตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนหรือการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (multiple groups) เป็นการทดสอบความเท่าเทียมกันของโมเดลการวัดระหว่างตัวแปรอิสระตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไปเพื่อให้มั่นใจได้ว่าโครงสร้างของโมเดลการวัดไม่มีความแตกต่างกันระหว่างคุณลักษณะของประชากร เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ วัฒนธรรม หรือระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็นต้น (Chen, Sousa & West, 2005) โดยในการตรวจสอบ

ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลประกอบด้วยการทดสอบรูปแบบของโมเดล (factor form) และการทดสอบค่าพารามิเตอร์ (parameter) ว่ามีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มประชากรหรือไม่ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, ๒๕๕๒)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง โดยตัวแปรอิสระที่นำมาตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัด

การสนับสนุนทางสังคมในครั้งนี้มีจำนวน ๓ ตัวแปร ได้แก่ (๑) เพศ แบ่งเป็น เพศชาย (๓๕๑ คน) และ เพศหญิง (๑,๗๑๙ คน) (๒) สาขาวิชา แบ่งเป็น กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (๘๒๓ คน) และกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์ (๑,๒๔๗ คน) และ (๓) สถาบัน แบ่งเป็น มหาวิทยาลัยของรัฐ/ในกำกับ (๖๔๔ คน) และมหาวิทยาลัยราชภัฏ (๑,๓๘๒ คน) เนื่องจาก

ทั้ง ๓ ตัวแปรเป็นคุณลักษณะสำคัญที่มักนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัย ด้วยเหตุนี้จึงที่ควรมีการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมตามตัวแปรคุณลักษณะดังกล่าว โดยมีรายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรเพศ สาขาวิชา และสถาบันของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบัน	ชาย			หญิง			รวมสาขาวิชา		รวม
	วิทย	สังคม	รวม	วิทย	สังคม	รวม	วิทย	สังคม	ทั้งหมด
ม.รัฐ/ในกำกับ	๖๖	๖๔	๑๓๐	๒๕๙	๒๙๕	๕๕๔	๓๒๕	๓๖๓	๖๘๘
ม.ราชภัฏ	๔๗	๑๓๐	๑๗๗	๔๑๑	๗๕๔	๑,๑๖๕	๔๙๔	๘๘๔	๑,๓๗๘
รวม	๑๑๓	๑๙๔	๓๐๗	๖๗๐	๑,๐๔๙	๑,๗๑๙	๘๒๓	๑,๒๔๗	๒,๐๗๐

สมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วยสมมติฐานที่มีลักษณะลดหลั่นกัน ๕ สมมติฐาน คือ (๑) ความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบองค์ประกอบ (factor form invariance; $H_0: \Lambda_{form}^{(1)} = \Lambda_{form}^{(2)}$) (๒) ความไม่แปรเปลี่ยนของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ (loadings invariance; $H_0: \lambda_{ij}^{(1)} = \lambda_{ij}^{(2)}$) (๓) ความไม่แปรเปลี่ยนของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายนอกบนตัวแปรแฝงภายใน (loadings invariance; $H_0: \Gamma_{ij}^{(1)} = \Gamma_{ij}^{(2)}$) (๔) ความไม่แปรเปลี่ยนของจุดตัดแกน (intercept invariance; $H_0: \tau_i^{(1)} = \tau_i^{(2)}$) และ (๕) ความไม่แปรเปลี่ยนของความคลาดเคลื่อน (error invariance;

$H_0: \theta_{ei}^{(1)} = \theta_{ei}^{(2)}$) ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานทั้ง ๕ โมเดลของทั้ง ๓ ตัวแปรพบว่า โมเดลที่ ๑ ความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบองค์ประกอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในขณะที่โมเดลที่ ๒-๕ ไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ว่า โมเดลการวัดมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างเพศ สาขาวิชา และสถาบันของนักศึกษาในด้านรูปแบบองค์ประกอบแต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ในด้านน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายนอกบนตัวแปรแฝงภายใน จุดตัดแกน และความคลาดเคลื่อนรายละเอียดดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมระหว่างเพศ
สาขาวิชา และสถาบัน

สมมติฐาน	χ^2	df	P	χ^2/df	CFI	TLI	RMSEA	SRMR	$\Delta\chi^2$	Δdf
เพศ										
$H_0:\Lambda$	268.422	234	0.061	1.147	0.999	0.998	0.012	0.011	-	
$H_0:\Lambda, \lambda$	301.343	250	0.016	1.209	0.999	0.998	0.014	0.022	32.921**	16
$H_0:\lambda, \Gamma$	303.012	253	0.017	1.198	0.999	0.998	0.014	0.023	ไม่ทดสอบเนื่องจาก โมเดลไม่กลมกลืน	
$H_0:\lambda, \Gamma, \tau$	330.651	272	0.009	1.216	0.998	0.998	0.014	0.022		
$H_0:\Lambda, \lambda, \Gamma, \tau, \theta$	381.387	298	0.001	1.280	0.998	0.997	0.016	0.024		
สาขาวิชา										
$H_0:\Lambda$	254.890	222	0.064	1.148	0.999	0.998	0.012	0.012		
$H_0:\Lambda, \lambda$	282.142	238	0.026	1.185	0.999	0.998	0.013	0.020	27.252*	16
$H_0:\Lambda, \lambda, \Gamma$	286.243	241	0.024	1.188	0.999	0.998	0.013	0.022	ไม่ทดสอบเนื่องจาก โมเดลไม่กลมกลืน	
$H_0:\Lambda, \lambda, \Gamma, \tau$	305.509	260	0.028	1.175	0.999	0.998	0.013	0.026		
$H_0:\Lambda, \lambda, \Gamma, \tau, \theta$	415.521	286	0.000	1.453	0.996	0.995	0.021	0.030		
สถาบัน										
$H_0:\Lambda$	269.507	235	0.061	1.147	0.999	0.998	0.012	0.012		
$H_0:\Lambda, \lambda$	302.738	251	0.014	1.206	0.999	0.998	0.014	0.022	33.231**	16
$H_0:\lambda, \Gamma$	304.031	254	0.017	1.197	0.999	0.998	0.014	0.022	ไม่ทดสอบเนื่องจาก โมเดลไม่กลมกลืน	
$H_0:\Lambda, \lambda, \Gamma, \tau$	336.139	273	0.005	1.231	0.998	0.998	0.015	0.026		
$H_0:\Lambda, \lambda, \Gamma, \tau, \theta$	610.949	299	0.000	2.043	0.991	0.989	0.032	0.047		

หมายเหตุ *p <.05; **p <.01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลคุณภาพแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม ได้ดังนี้

๑. แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ House (อ้างถึงใน Tardy, 1985) แบ่งการสนับสนุนออกเป็น ๔ ด้าน คือ (๑) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (๒) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (๓) การสนับสนุนด้านการประเมิน และ (๔) การสนับสนุนด้าน

สิ่งของ แรงงาน และการเงิน แบบประเมินเป็นมาตราประมาณค่า ๕ ระดับ ด้านละ ๕ ข้อ รวมมีข้อคำถามจำนวน ๒๐ ข้อ ซึ่งมีความยาวของเท่ากับแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมสำหรับนักศึกษาของ นันทินี ศุภมงคล (๒๕๔๗) ทั้งนี้แบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีข้อคำถามที่สั้นกระชับ ครอบคลุมทฤษฎีนิยมเชิงปฏิบัติการและบทบาทหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง ดังเห็นได้จากผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและด้านการนิเทศ ทั้ง ๖ ท่าน ต่างลงความเห็นว่าข้อ

คำถามมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการทุกข้อโดยมีค่า IOC เท่ากับ ๑.๐๐ ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ของ Cox & Vagars (1996) Bernnan (1972) และ Berk (อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, ๒๕๕๒) กล่าวว่า กรณีที่กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนเป็น ๑ และ ๐ ให้พิจารณาคำตัดสิน IOC ตั้งแต่ .๔๐ ขึ้นไป สรุปได้ว่า แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้มีความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อแต่อย่างไรก็ตามแบบประเมินฉบับนี้มีข้อคำถามที่เป็นประเด็นอ่อนไหว คือ การให้การสนับสนุนทั้งในด้านการเงินถือว่าอยู่นอกเหนือบทบาทหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง แต่การให้การสนับสนุนทางการเงินถือได้ว่าเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมตามทฤษฎีที่มีความสำคัญไม่สามารถตัดทิ้งได้ ผู้วิจัยจึงคงข้อคำถามนี้ไว้และได้เปลี่ยนจากการประเมินว่าได้รับการสนับสนุนเป็นการประเมินความเชื่อมั่นว่าหากนักศึกษาประสบปัญหาทางการเงินครูพี่เลี้ยงพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษา

นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก็นับได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และมีบทบาทหน้าที่ในการให้การสนับสนุนแก่นักศึกษาลำดับคลึงกับครูพี่เลี้ยง ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำแบบประเมินฉบับนี้ไปใช้ในการประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์นิเทศก็ได้ แต่ควรมีการตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินก่อนนำไปใช้จริง

๒. ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในมิติต่างๆ ซึ่งสามารถอภิปรายคุณภาพของแบบประเมินได้ดังนี้

๒.๑ การตรวจสอบอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการทดสอบที (t-test) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำพบว่า ค่า t มีค่าอยู่ระหว่าง ๘.๘๔-๑๒.๙๗ แสดงว่าข้อคำถามสามารถจำแนกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกข้อสรุปได้ว่า ข้อคำถามมีประสิทธิภาพในการจำแนกคำตอบระหว่างนักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยงสูงและนักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยงต่ำออกจากกันได้จริงทุกข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะแบบประเมินมีความตรงเชิงเนื้อหาตามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ

๒.๒ การตรวจสอบค่าความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๖๖ และมีค่าความเที่ยงขององค์ประกอบย่อยอยู่ระหว่าง ๐.๘๕๕-๐.๙๔๐ ซึ่งถือว่ามีค่าสูง และสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือ ๐.๗ ขึ้นไป (Pallant, 2011) และเมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ (๒,๐๗๐ คน) พบว่า ค่าความเที่ยงของทั้งฉบับ (๐.๙๖๓) และความเที่ยงขององค์ประกอบย่อย (๐.๘๕๖-๐.๙๐๕) ใกล้เคียงกับค่าความเที่ยงของกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก (๑๕๕ คน) จึงสรุปได้ว่า แบบประเมินฉบับนี้หากนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดต่างกันยังมีค่าความเที่ยงที่ใกล้เคียงกันและเมื่อเปรียบเทียบกับแบบประเมินที่พัฒนาโดย นันทินี ศุภมมงคล (๒๕๔๗) พบว่า มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๘ และความเที่ยงขององค์ประกอบย่อยเท่ากับ ๐.๖๒-๐.๗๗ ทั้งนี้การที่แบบประเมินของผู้วิจัยมีค่าความเที่ยงสูงกว่า อาจเนื่องมาจากแบบประเมินของ นันทินี ศุภมมงคล (๒๕๔๗) ที่มีการประเมินการได้รับการสนับสนุนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

จากหลายแหล่ง ทั้งจากพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน และอาจารย์ของนักศึกษาด้วยข้อคำถามเดียวกันแต่มีการตรวจสอบค่าความเที่ยงในภาพรวมไม่ได้ตรวจสอบในแต่ละแหล่งที่ให้การสนับสนุน นอกจากนี้อาจเป็นเพราะจำนวนข้อคำถามในแต่ละมิติมีจำนวนข้อคำถามไม่เท่ากัน เช่น ด้านการสนับสนุนด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงินมีข้อคำถาม ๔ ข้อ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๖๒ ในขณะที่ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์มีข้อคำถาม ๖ ข้อ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๗๗ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญใจ ศรีสถิตนรากร (๒๕๕๕) กล่าวว่า ความยาวของแบบประเมินเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ค่าความเที่ยงสูง แต่อย่างไรก็ดี แบบประเมินไม่ควรมีจำนวนข้อมากเกินไปจนความจำเป็นเนื่องจากจะทำให้ผู้ตอบรู้สึกเบื่อหน่ายและเกิดการสูญหายของข้อมูล ซึ่งจะมีผลต่อความเที่ยงได้ ทั้งนี้การที่แบบประเมินของผู้วิจัยมีค่าความเที่ยงสูง อาจเป็นเพราะแบบประเมินเป็นมาตรฐานประมาณค่า ๕ ระดับ ซึ่งนักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความคุ้นเคยในการตอบ และข้อคำถามแต่ละข้อไม่ยาวเกินไป ติความได้ง่าย และจำนวนข้อคำถามของแบบประเมินในการวัดแต่ละมิติมีจำนวนที่เหมาะสม ไม่สั้นหรือยาวจนเกินไป

๒.๓ การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่าโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครูที่เลี้ยงมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์น้ำหนักร่องค์ประกอบมาตรฐาน (β) ของแต่ละข้อคำถามพบว่ามีความใกล้เคียงกันอยู่ระหว่าง ๐.๕๙๗-๐.๘๕๙ โดยส่วนใหญ่มีค่าน้ำหนักร่องค์ประกอบสูงกว่า ๐.๘ ขึ้นไป การที่มีน้ำหนักร่องค์ประกอบของแต่ละข้อคำถามใกล้เคียง

กัน แสดงให้เห็นว่าแต่ละข้อคำถามมีความสำคัญเท่าๆ กัน ในการวัดองค์ประกอบย่อยการสนับสนุนทางสังคม และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง ๐.๓๕๖ ถึง ๐.๙๒๔ โดยส่วนใหญ่มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์อยู่ในระดับปานกลางจนถึงสูง ยกเว้นข้อคำถามจำนวน ๒ ข้อ คือ (๑) ครูที่เลี้ยงแบ่งปัน/จัดหาวัสดุปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น เอกสารตำรา คู่มือ อุปกรณ์สื่อการสอน เป็นต้น และ (๒) ครูที่เลี้ยงพร้อมให้ความช่วยเหลือ หากฉันมีปัญหาทางการเงินที่มีค่าน้ำหนักร่องค์ประกอบเท่ากับ ๐.๗๕๙ และ ๐.๕๙๗ และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ ๐.๕๗๗ และ ๐.๓๕๖ ตามลำดับ ซึ่งมีค่าต่ำกว่าข้ออื่นๆ แต่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเป็นการให้การสนับสนุนที่อยู่นอกเหนือบทบาทหน้าที่ของครูที่เลี้ยง แต่เนื่องจากผลการสังเคราะห์สภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประสบปัญหาโรงเรียนฝึกสอนมีอุปกรณ์การสอน/สื่อการสอนเฉพาะทางไม่เพียงพอและการขาดแคลนค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมสื่อการสอน (สร้อยญา จันทร์ชูสกุล, ๒๕๕๖) ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอน และการเงินถือได้ว่าเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่มีความสำคัญของการวัดองค์ประกอบย่อยการสนับสนุนด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงิน ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้ยังคงข้อคำถามทั้ง ๒ ข้อไว้แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในภาพรวมสำหรับค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักร่องค์ประกอบมาตรฐาน (β) ขององค์ประกอบย่อยทั้ง ๔ มิติ มีค่าน้ำหนักร่องค์ประกอบใกล้เคียงกันและมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ในระดับ

สูงด้วยเหตุนี้ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างสรุปได้ว่า โมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยงมีความตรงเชิงโครงสร้าง

๒.๔ การตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมระหว่างเพศ สาขาวิชา และสถาบันของนักศึกษา โดยมีสมมติฐานที่มีลักษณะลดหลั่นกัน ๕ สมมติฐาน ผลการวิเคราะห์พบว่า โมเดลการวัดมีความไม่แปรเปลี่ยนด้านรูปแบบองค์ประกอบระหว่างนักศึกษาที่มีเพศ สาขาวิชา และสถาบันของแตกต่างกัน กล่าวคือ โมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีรูปแบบโมเดลการวัดประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ๔ มิติ จำนวน ๒๐ ข้อ และมีข้อคำถามเท่ากันในทุกกลุ่ม แต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ในด้านน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายนอกบนตัวแปรแฝงภายใน จุดตัดแกน และความคลาดเคลื่อนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Robitaille, Orpana and McIntos (2011) ที่ได้ตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของ MOS Social Support Survey ของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุชาวแคนาดาที่พูดภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส พบว่า โมเดลการวัดมีความไม่แปรเปลี่ยนด้านรูปแบบองค์ประกอบระหว่างผู้สูงอายุชาวแคนาดาที่พูดภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส แต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ แต่ทั้งนี้ผลการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ในโมเดล หากพิจารณาดัชนีความสอดคล้องของโมเดลไม่ว่าจะเป็น CFI, TLI, RMSEA, SRMR, และ χ^2/df พบว่า มีค่าเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาทุกดัชนี ยกเว้นค่าไค-สแควร์ซึ่งพบว่ามันัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ทั้งนี้ ดัชนี

ไค-สแควร์ถือเป็นดัชนีที่มีความไวต่อขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Harrington, 2008) แต่ขนาดของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาแต่ละตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งตัวแปรเพศ สาขาวิชา และสถาบัน มีสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มแตกต่างกันอย่างชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรเพศ และสถาบันของนักศึกษาด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการมีทดสอบซ้ำอีกครั้ง โดยมีการกำหนดให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตัวแปรให้มีจำนวนสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เพื่อยืนยันผลการวิเคราะห์ว่าจำนวนสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างมีผลต่อการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดหรือไม่

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

๑.๑ แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า ๕ ระดับ จำนวน ๒๐ ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในด้านต่างๆ ทั้งความตรงเชิงเนื้อหาอำนาจจำแนกรายข้อ ค่าความเที่ยงความตรงเชิงโครงสร้าง และความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคมระหว่างเพศ สาขาวิชา และสถาบันของนักศึกษา จึงมีความเหมาะสมในการนำไปใช้กับนิสิตนักศึกษาที่กำลังอยู่ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้ได้รับข้อมูลสารสนเทศอันเป็นประโยชน์ต่อไป

๑.๒ การพัฒนาแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมจากครูพี่เลี้ยง สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาคูรั ชั้นปีที่ ๕

คณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัย
ของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับ และมหาวิทยาลัย
ราชภัฏทั่วประเทศ โดยครอบคลุมนักศึกษาในกลุ่ม
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย สาขาฟิสิกส์
เคมี ชีววิทยา วิทยาศาสตร์ทั่วไป และคณิตศาสตร์
และกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย ปฐมวัย
ประถมศึกษา สังคมศึกษา ภาษาไทย และภาษา
ไทยจึงเป็นแบบประเมินที่มีความเหมาะสมใน
การนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างลักษณะดังกล่าว แต่
ทั้งนี้ อาจจะยังไม่ครอบคลุมในส่วนของนักศึกษา
ในหลักสูตร ๔ ปี หรือนักศึกษาในบางสาขาวิชา
เช่น จิตวิทยา คอมพิวเตอร์ พลศึกษา สุขศึกษา
ศิลปศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา เป็นต้น

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ เนื่องจากแบบประเมินการสนับสนุน
ทางสังคมจากครูที่เลี้ยงที่พัฒนาขึ้นอาจจะยัง
ไม่ครอบคลุมนักศึกษาคูในบางสาขาวิชา ดังนั้น
ควรมีการนำแบบประเมินฉบับนี้ไปทดลองใช้กับ
นักศึกษาในกลุ่มดังกล่าว พร้อมทั้งตรวจสอบ

คุณภาพของแบบประเมินว่าสามารถใช้วัดการ
สนับสนุนทางสังคมจากครูที่เลี้ยงได้อย่างมี
ประสิทธิภาพหรือไม่

๒.๒ ควรมีการตรวจสอบความไม่แปร
เปลี่ยนของโมเดลการวัดการสนับสนุนทางสังคม
ซ้ำอีกครั้ง โดยกำหนดให้มีสัดส่วนของกลุ่ม
ตัวอย่างในแต่ละตัวแปรให้มีจำนวนใกล้เคียงกัน
เพื่อยืนยันผลการวิเคราะห์ว่าจำนวนสัดส่วนของ
กลุ่มตัวอย่างมีผลต่อการวิเคราะห์ความไม่แปร
เปลี่ยนของโมเดลการวัดหรือไม่

๒.๓ อาจารย์นิเทศก์และเพื่อนนักศึกษา
นับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญในการให้การสนับสนุน
ทางสังคมสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ครู ดังนั้น ควรนำแบบประเมินฉบับนี้ไปทดลองใช้
ในการประเมินการได้รับการสนับสนุนทางสังคม
จากอาจารย์นิเทศก์และเพื่อนนักศึกษา พร้อมทั้ง
ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินว่าสามารถใช้วัดการ
สนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์นิเทศก์
และเพื่อนนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (๒๕๔๒). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันท์นิ ศุภมมงคล. (๒๕๔๗). *ความวิตกกังวล การสนับสนุนทางสังคม และกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (๒๕๕๕). *การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: คุณสมบัตินิสิตเชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประณต คำนิม. (๒๕๔๙). *ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนและการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรพิมล วรภูมิพุทธพงศ์ และ สงคราม เซาว์ศิลป์. (๒๕๔๙). *การสร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม*. มนุษยศาสตร์สาร, ๗ (๒), ๓๓-๔๗.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (๒๕๕๓). *คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์*. สืบค้นวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๓, จาก <http://pd.edu.ku.ac.th/pdedu/index.php?topic=10.0>
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (๒๕๕๔). *คู่มือปฏิบัติการสอนปีการศึกษา ๒๕๕๔*. สืบค้นวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๖, จาก http://eduit.pn.psu.ac.th/experience/images/stories/le/May54Operating_instruction_manual_2554.pdf
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (๒๕๕๒). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (Classical test theory)*. (พิมพ์ครั้งที่ ๖). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สร้อยญา จันทรัฐสกุล. (๒๕๕๖). *ปัจจัยเชิงสาเหตุของพัฒนาการสุขภาวะทางจิตของนักศึกษาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Brown, A. (1986). *Social support, stress and health: A comparison of expectant mothers and fathers*. *Nursing Research*, 35(2), 72-76.
- Bernard, L.C., & Krupat, E. (1994). *Method psychology: Biopsychosocial factors in health and illness*. New York: Harcourt Brace College Publisher.
- Chen, F.F., Sousa, K.H., & West, S.G. (2005). Testing measurement invariance of second-order factor models. *Structural Equation Modeling*, 12, 471-492.

- Cooke, B., et al. (1988). Examining the denition and assessment of social support: A resource for individuals and families. *Family Relations*, 37(2), 211-216.
- Eker, D., Arkar, H., & Yaldiz, H. (2000). Generality of support sources and psychometric properties of a scale of perceived social support in Turkey. *Soc Psychiatry Pysyciatr. Epidemion*, 35, 228-233.
- Harrington, D. (2008). *Conrmatory factor analysis*. Retrieved July 2, 2013 from: <http://ebooks.narotama.ac.id/index.php/>
- Pallant, J. (2011). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS*. (4th ed.). Retrieved January 26, 2013, from <http://cikguamirul.les.wordpress.com/2011/10/spss-survival-manual-4th-edition.pdf>
- Robitaille, A., Orpana, H., & McIntos, C. (2011). Psychometric properties, factorial structure, and measurement invariance of the English and French versions of the medical outcomes study social support scale. *Health Reports*, 22(2), 33-40.
- Sherbourne, C. D., & Stewart, A. L. (1991). The MOS social support survey. *SocSci Med*, 32(6), 705-714.
- Tardy, C. H. (1985). Social support measurement. *American Journal of Community Psychology*, 13, 187-202.
- Zimet, G. D., et al. (1990). Psychometric characteristics of the multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Personality Assessment*, 55(3-4), 610-617.

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร. สรัญญา จันทรขุสกุล อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
จังหวัดนครปฐม ๗๓๐๐๐ อีเมล: bee_seeyou@hotmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐ อีเมล: auyporn.r@chula.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตังธนกานนท์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐ อีเมล: tkamonwan@hotmail.com

หมายเหตุ: บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการ
วัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก “ทุน ๙๐ ปี จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย” กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช และโครงการเครือข่ายเชิงกลยุทธ์เพื่อการ
ผลิตและพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา